

Maa- ja metsätalousministeriö

Vastuullinen ruoka ja vastuulliset elintarvikehankinnat

Lähiiruoka- ja hankintatreffit 20.9.2019

Auli Väänänen auli.vaananen@mmm.fi @hankintalahetti

Mitä arvostat ruoassa?

Millainen on vastuullinen elintarvike?

Mitä asiakkaat arvostavat?

Mitä asiakkaat arvostavat?

- Kotimaisuus
- Vastuullisuus
- Terveellisyys
- Kasvisruoka
- Vaihtoehtoja
- Yksilöllisyyttä – vapautta valita

Lähde: Espoo Catering 2019

Mitä vastuullisuus elintarvikkeissa kuluttajille merkitsee?

- Eläinten hyvinvointi
- Ympäristö
- Työntekijöiden hyvinvointi
- Paikallisuus
- Tuoteturvallisuus
- Taloudellinen vastuu
- Ravitsemus

Lähde: foodwest 2019

86% SUOMALAISISTA PITÄÄ VASTUULLISUUTTA TÄRKEÄNÄ JULKISSA HANKINNOISSA

Lähde: Sertifiontimerkkien teettämä kysely, 2016

Vastuullisuus ja laatu julkisissa elintarvikehankinnoissa

- Valtioneuvoston periaatepäätös vastuullisista elintarvikehankinnoista 2016: Valtion elintarvikehankinnoissa tavoitellaan korkeaa laatua ja kokonaistaloudellista kestävyyttä. Tähän päästään ottamalla tehostetusti huomioon ympäristön kannalta hyvät viljely- ja tuotantomenetelmät, eläinten hyvinvointi ja terveys sekä elintarviketurvallisuus. Myös ravitsemussuositukset huomioidaan.
- Samalla ohjeistettiin myös muut julkiset toimijat ottamaan hankinnoissa vastuullisuuskysymykset huomioon.
- Motivan laatima Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin 2017.
https://www.motiva.fi/julkinen_sektori/kestavat_julkiset_hankinnat/tietopankki/elintarvikkeet/kriteerit

Vastuullinen elintarvikehankinta

- Ruokaketju ja ruoan alkuperä tunnettu
- Tuotannon ympäristövaikutukset:
  - Ilmastovaikutus, hiilijalanjälki
  - Luonnon monimuotoisuus
  - Vesien rehevöityminen, vesijalanjälki
- Ruokaturvallisuus – salmonella- ja norovirusepidemiat, torjunta-ainejäämät ym.
- Eläinten terveys ja hyvinvointi – sikojen saporot, kanojen nokat, mikrobilääkkeiden käyttö ym.
- Sosiaaliset vaikutukset – tuottajan saama korvaus, työolot, ihmisoikeudet ym.
- Ravitseminen ja terveys – suola-, rasva- ja kuitupitoisuus ym. – Ravitsemussuositukset, sydänmerkkikriteerit

Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin – suosituksia vaatimuksiksi ja vertailukriteereiksi

- Opas kattaa seuraavat vastuullisuuden näkökulmat:
  - eläinten hyvinvointi ja terveys
  - elintarviketurvallisuus
  - ympäristövaikutukset
  - sosiaalinen vastuu
- Oppaassa on esitetty kahden tasoiset vastuullisuuskriteerit: perus- ja edelläkävijätason kriteerit sekä kriteerien perustelut ja todentaminen.
- Kriteereitä voidaan hyödyntää tarjouspyynnössä vähimmäisvaatimuksina, hinta-laatusuhteen vertailuperusteina tai sopimusehtoina.
- Opas myös esittää mahdollisuuksia tuoteryhmäkohtaisen innovaatiopotentialin hyödyntämiseen.

Ruokafakta – Suomalaiset tuotantotavat kansainvälisessä vertailussa

- Suomen elintarvikkeet kuuluvat maailman parhaimpiin.
- Laatu syntyy jo alkutuotannossa hyvien tuotantotapojen johdosta.
- Ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota.
- Suomen ruoka on puhdasta, ja koko elintarvikeketjun hygienia, jäljitettävyys ja vastuullisuus ovat maailman kärkiluokkaa.
- Suomen hyvät tuotantotavat ovat myyntivaltti!
- Lisätietoja: <https://www.luke.fi/ruokafakta/>

Paikallinen ruoka osa vastuullisuutta

- Ruoan alkuperä tunnettu
- Edistää oman alueen raaka-aineiden käyttöä ja ruokakulttuuria
- Positiiviset vaikutukset paikallistalouteen ja työllisyyteen
- Lähiruoka- ja luomu-ohjelmat vuodesta 2013
- EkoCentria: mm. LÄHIS-opas, *"Lisää lähiruokaa julkisten keittiöiden asiakkaille -perusteluja ja ohjeita hankintoihin"*
<http://www.ekocentria.fi/lahiruokaopas>

Hallitusohjelma 2019

- Ruokajärjestelmän kestävyuden parantamisessa merkittävä rooli on julkisilla hankinnoilla ja julkisilla ruokapalveluilla.
- Lisätään julkisissa hankinnoissa ja ruokapalveluissa kasvispainotteisen ruoan ja kalan osuutta.
- Lihan, kananmunien ja maidon osalta ohjataan kuntia suosimaan suomalaista lähi- ja luomutuotantoa.
- Lisätään kotimaisten luomutuotteiden osuutta ruuantuotannossa, elintarvikejalostuksessa, kotimaan kulutuksessa ja viennissä.
- Puolitetaan ruokahävikki vuoteen 2030 mennessä. Laaditaan tiekartta hävikin vähentämiseksi ruokaketjun jokaisessa vaiheessa.
- Laaditaan kansallinen ilmastoruokaohjelma, joka tähtää kulutetun ruoan ilmastojalanjäljen pienentämiseen sekä ymmärryksen lisäämiseen ruuantuotannosta.

Hallitusohjelman toimeenpano

- Hallitus tulee tukemaan maatalouden kannattavuutta, ilmastoystävällistä ruoantuotantoa ja lisää kotimaisten luomutuotteiden osuutta ruoantuotannossa.
- Luonnon monimuotoisuutta tuetaan ja vaelluskalojen elinympäristöjä kunnostetaan
- Valtioneuvoston periaatepäätös vastuullisista elintarvikehankinnoista päivitetään
- Luomu- ja lähiruokaohjelma päivitetään
- Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin päivitetään

Viestintää vastuullisista elintarvikehankinnoista

➤ Videot:

- Arvot - miksi julkisissa elintarvikehankinnoissa panostetaan vastuullisuuteen?

<https://www.youtube.com/watch?v=RGt6Mf2-370>

- Keinot: Julkiset elintarvikehankinnat - kuinka vastuullisuus huomioidaan käytännössä?

<https://www.youtube.com/watch?v=JpHFP1HLJjA>

KIITOS